

Світлана Подпльота,
доктор філософії в галузі педагогіки,
доцент кафедри методики викладання германських мов
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна
ORCID ID: 0000-0002-5184-9907
ResearcherID: ABC-4749-2020
Scopus-Author ID: 57212566791
e-mail: spodpleta@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО ТЬЮТОРСТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ

Анотація. У статті розглядаються етапи становлення та розвитку студентського тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини, як необхідного елементу системи вищої освіти, що відповідає стратегіям інтернаціоналізації кожного закладу. Детально проаналізовано різноманітні підходи та наукові погляди на природу та зміст технології студентського тьюторства в історії суспільної та психолого-педагогічної думки. Визначено цілі та завдання тьюторської роботи в Німеччині на поточному етапі, розкрито переваги тьюторства для розвитку ключових професійних компетенцій студентів-тьюторів та їхньої майбутньої професійної кар'єри. Окрему увагу приділено активній участі закладів вищої освіти Німеччини у роботі Мережі тьюторства, яка сприяє розробці кваліфікаційних тьюторських програм та впровадженню механізму сертифікації тьюторів. У статті також висвітлено особливості діяльності робочих груп тьюторської Мережі. На конкретному прикладі роботи відділу тьюторства університету Констанц «QualiTut», автор розкриває особливості підтримки тьюторів університету з самого початку їхньої професійної діяльності. Спеціальна навчальна програма готує майбутніх тьюторів до тьюторської діяльності, підтримує під час викладання та сприяє обміну досвідом з іншими тьюторами. Важливим висновком є той факт, що більшість тьюторів залишаються в університеті після закінчення навчання, а їхня кваліфікація служить основою для змін у культурі викладання та навчання, роблячи студентське тьюторство вагомим компонентом освітнього процесу у провідних університетах Німеччини. Наголошено, що досвід студентського

тьюторства закладів освіти Німеччини є ефективним та перспективним видом діяльності й може бути застосований в українських закладах вищої освіти, як реальна можливість впровадити якісні зміни та реалізувати нові тенденції в системі освіти.

Ключові слова: заклади вищої освіти Німеччини, програма підготовки тьютора, сертифікація тьюторів, студентське тьюторство, тьютор, тьюторіал, тьюторант.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна Німеччина репрезентує успішний парадигматичний приклад ефективної модернізації та інтернаціоналізації системи вищої освіти, що підсилює підвищення конкурентних переваг класичної традиційної німецької освітньої системи, сприяючи в цілому соціально-економічному процвітанню цієї європейської країни. Зазначена країна високо оцінює наукову та дослідницьку діяльність, відзначаючись довговічними традиціями у цьому сегменті. У Німеччині створено сприятливі умови для успішного навчання. Викладачі, крім забезпечення інтенсивного наукового керівництва, володіють підходом, що визнає студентів як майбутніх колег та науковців. Додатковим аргументом на користь вищої освіти у Німеччині слугує активне впровадження тьюторства в освітніх закладах. Студенти-тьютори вже протягом десятиліть працюють викладачами в університетах, виконуючи свої обов'язки у щонайменше 75 вищих навчальних закладах по всій країні. У контексті зростаючого та різноманітного студентського корпусу, вони здійснюють істотний внесок у якість навчання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У зв'язку з глобалізацією світу та формуванням єдиного освітнього європейського простору сьогодні велика увага приділяється вивченню досвіду тьюторства, що робить цю модель супроводу здобувачів освіти особливо актуальною. Зарубіжні вчені Р. Бек (2007), Г. Вільямс (2007), К. Рашфорт (2011), Г. Майр-Хартінг (2006) розглядають тьюторство як життєво необхідну освітню практику. Тьюторство, на їхню думку, покликане допомогти здобувачам освіти

вдосконалювати свої знання та навички упродовж життя. Українські вчені І. Ворона (2021), О. Іваницька (2018), О. Лось (2015), К. Осадча (2017) вбачають можливість модернізації вищої освіти України шляхом введення елементів тьюторської системи навчання та виховання. Ідеї студентського тьюторства, за якого у ролі тьютора виступає студент, який володіє високим рівнем академічної підготовки, вивчали Е. Боссе (2016), Д. Браун (2010), А. Глате (2017), М. Кестнер (2003), Дж. Роде (2019), Р. Крюгер (1975), Т. Траппер (2007) та інші.

Мета та завдання статті. Мета статті – визначити особливості становлення та розвитку студентського тьюторства у закладах вищої освіти Німеччини. Завданнями статті є аналіз історії становлення студентського тьюторства в Німеччині; визначення основних завдань та функцій тьюторів у німецьких закладах вищої освіти; розглянути структуру та організаційні аспекти студентського тьюторства в Німеччині, включаючи роль університетських адміністрацій у підтримці цієї ініціативи; дослідити взаємодію між студентами-тьюторами та студентами-тьюторантами, оцінити вплив такої підтримки; проаналізувати ролі та обов'язки студентів-тьюторів.

Для реалізації завдань дослідження було використано комплекс взаємопов'язаних методів: аналіз і синтез результатів досліджень, показаних у працях зарубіжних учених; індукція і дедукція для визначення специфіки розвитку студентського тьюторства в Німеччині; спостереження й опитування представників Мережі тьюторства, тьюторських відділів університетів, викладачів та здобувачів вищої освіти університетів Німеччини, бесіди з метою з'ясування практичних аспектів імплементації тьюторства з працівниками Університету Констанц.

Виклад основного матеріалу дослідження. Студентське тьюторство як метод роботи, коли однолітки допомагали один одному історично зустрічалося під іншими назвами ще за давніх часів. Вже у Стародавньому Римі існувала приказка «docendo discimus» — «навчаючи, вчимося самі».

Так, у першому столітті нашої ери римський ритор Квінтіліан стверджував, що учні отримують переваги від навчання один одного. Римський філософ Сенеки переконував: «Коли ти викладаєш, ти вчишся двічі». Ян Амос Коменський також був впевнений у користі, яку учні отримують від передачі знань один одному.

Крім того, приблизно у 1550 році іспанські єзуїти впровадили концепцію, відому як «система Декуріо». Згідно з цією системою, один учень відповідав за навчання десяти інших одночасно. Цей педагогічний підхід активно застосовувався в системі єзуїтської освіти і зберігає свою актуальність і сьогодні. Наприкінці XVIII століття священник Ендрю Белл, власник притулку, удосконалив цю ідею, розробивши власну систему взаємодопомоги в освіті. Він впровадив концепцію, за якою певні студенти були призначені для виконання спеціальних обов'язків. Ці студенти взяли на себе відповідальність за нагляд за молодшими товаришами, надавали допомогу в передачі знань і впливали на їхню поведінку. Ця інноваційна система взаємодопомоги в освіті відображала важливий етап в розвитку педагогічних методик та стала однією з передових практик, впроваджених у навчальних установах.

У дев'ятнадцятому столітті Джозеф Ланкастер впровадив аналогічний метод у лондонській школі для дітей робітничого класу. Зокрема, в період фінансових труднощів, особливо під час промислової революції, цей педагогічний підхід отримав широке визнання також і в інших країнах. Проте, з професіоналізацією системи освіти та збільшенням фінансових ресурсів на початку двадцятого століття, «студентська тьюторська система» здебільшого припинила своє існування.

Проте з 1960-х років тьюторські програми відновили себе в численних формах, у тому числі в університетах, частково через нестачу викладачів. У позашкільній роботі з дітьми та молоддю в Німеччині теж протягом

тривалого часу спостерігаються тенденції використовувати дітей та молодь як посередників знань та навичок.

Рух Вандерфогель (Wandervogel) на початку ХХ століття розглядається як попередник підходу студентського тьюторства у Німеччині. Він став основною складовою незалежного молодіжного руху, що розвивався в Німецькій імперії, який прагнув до характерного для молоді способу життя, незалежного від старшого покоління. Молодь вперше консультували однолітки. Такі підходи були продовжені, наприклад, скаутським рухом чи молодіжною роботою у церквах.

Індивідуальне консультування вперше було застосовано в Німеччині з 1970-х років (Kästner, 2003). Перша монографія з цієї теми вийшла у Німеччині у 1975 році (Nestojko et al, 2014). Практично цей метод почали застосовувати лише на початку 1980-х років, коли Жан-Поль Мартан, професор Айхштетського університету, розвинув та науково обґрунтував у публікаціях концепцію викладання французької мови за допомогою методики «Вчення через навчання» (нім. «Lernen durch Lehren»).

Отже, можливість використання студентського тьюторства у навчанні виявилася в центрі уваги та почало впроваджуватися не так давно. Якийсь час легітимність програм допомоги одних студентів іншим ускладнювалася через загальноновизнану думку про те, що молоді люди погано впливають один на одного. З початку 1990-х років залучення студентського тьюторства стає все більш популярним і поширеним в Німеччині. Т. Трапер (2007) писав: «Занадто довго група однолітків, як найсильніша соціалізація в підлітковому віці, розглядалася лише як проблема та небезпека, і навряд чи було можливо конструктивно виграти, використовуючи їхні можливості для освітнього завдання».

Сам же термін «тьютор» (нім. «der Tutor») утворений від латинського слова «tutor» і перекладається як захисник, наставник, опікун. У ХVІІІ ст. поняття «тьютор» проникає у вищу освіту Німеччини та отримує кілька значень: «der Studienleiter» – особа, якій доручено керувати освітою та

науковим дослідженням студентів та «der Nachhilfelehrer» – репетитор. І лише у 50-х роках ХХ століття у Берліні з’являються студенти-тьютори, які допомагали у навчанні студентам молодших курсів на тьюторіалах.

Студенти у Німеччині мають більше академічної свободи, що робить їх самостійними та ініціативними не лише у навчанні, а й у сфері студентського самоврядування. Під «академічною свободою» розуміється право студентів вільно обирати навчальний курс, відвідувати лекції з будь-якого предмета. У зв’язку з більшою академічною свободою та самостійністю німецьких студентів студентське тьюторство особливо затребуване.

Так, у Гамбурзькому технологічному університеті кількість тьюторів значно перевищує кількість штатних викладачів. Наприклад, у 2018 році тьюторів було 1117 у порівнянні з 830 викладачів. Щонайменше кожен сьомий студент працює тьютором. Крім того, кількість тьюторів постійно зростає. Більшість із них ведуть більше одного курсу одночасно. Аналіз, проведений у Гамбурзькому технологічному університеті, показує, що майже 60 % викладачів, які отримали кваліфікацію тьютора, зараз працюють там. Усне опитування третини викладачів цього університету також показало, що майже всі вони працювали тьюторами під час навчання (Krüger, 1975). Таким чином, тьютори – це майбутні викладачі та науковці.

Е. Боссе провів опитування у чотирьох університетах Німеччини й довів, що здобуття знань під час тьюторіалів та підтримка під час першого семестру оцінюються студентами як особливо корисні (Bosse, 2016). На тьюторіалах студенти не лише досягають успіхів у навчанні, що дозволяє уникнути відрахування, а й мають змогу збудувати міцні дружні стосунки (Heublein et al, 2017). Дослідження Е. Роде та М. Блока (2019) доводять, що студенти-тьютори характеризуються великою відданістю та дружнім ставленням до своїх підопічних. Крім того, студенти-тьютори

лише нещодавно самі вивчили матеріал і, отже, зазвичай здатні поділитися стратегіями, за допомогою яких вони самі набули знання. Також студенти сміливіше задають своїм тьюторам питання, ніж викладачам, які відрізняються від них віком, статусом, рівнем освіти тощо.

Від викладацької діяльності виграють не тільки студенти, а й самі тьютори. Готуючись до своїх тьюторіалів, відповідаючи на запитання студентів і таким чином постійно переосмислюючи свої власні знання, тьютори досягають кращого концептуального розуміння тих чи інших явищ (Direnga, Timmermann & Kautz, 2018). Дослідження Флоріс М. ван Бланкенштейн (2011) показують, що людина, яка пояснює матеріал, отримує з нього найбільший досвід. Студенти-тьютори, безумовно, є одними з найкращих знавців з відповідного предмету. А. Глейт (2017) довів, що підготовлені тьютори мають вищий рівень дидактичних знань, компетентностей та само ефективності. Крім того, аналіз самооцінювання та зовнішнього оцінювання спостережуваних тьюторіалів показує, що тьютори на практиці впроваджують багато навчального контенту, особливо активізуючи методи навчання (Rohde & Block, 2019). Крім того, під час своєї викладацької діяльності студенти-тьютори контактують з викладачами та професорами, у яких вони і собі вчаться та отримують корисні контакти на майбутнє, наприклад для побудови майбутньої кар'єри (Brown, 2010). Оскільки тьютори зазвичай працюють протягом кількох семестрів і здобувають педагогічний досвід, кваліфікація тьютора закладає основу для майбутньої професії викладача.

У майбутній професійній діяльності соціальні навички та емоційна стійкість, набуті під час тьюторських практик, мають велике практичне значення. Студенти можуть розширити навички, такі як лідерство в групі або комунікативні навички на посаді тьютора та практикувати їх за допомогою тьюторіалів.

У Німеччині функціонує тьюторська мережа («Tutorienarbeit an Hochschulen»). Тьюторська мережа у закладах вищої освіти розпочала свою

роботу у 2009 році з дев'яти університетів Північного Рейну-Вестфалії. Тим часом вона зросла до 75 тьюторських центрів з усієї Німеччини. Згідно з базою даних проекту «Пакт про якість навчання» (QPL), 35 університетів проводять кваліфікаційну роботу, та 75 університетів використовують тьюторство як формат навчання. Робота мережі фінансується за рахунок коштів федерального уряду Німеччини (Rohde & Block, 2018).

Мережа здійснює комплексну перевірку та скеровує подальший розвиток тьюторської роботи й тьюторських програм в університетах Німеччини. Працівники науки, університетської адміністрації та додаткової освіти, які працюють у сфері тьюторства, зустрічаються для обміну досвідом та кращими практиками. Від кожного закладу вищої освіти принаймні є по два представники (один обов'язково є студентом), які є контактними особами та координаторами. Раз на пів року організуються дводенні зустрічі для університетів-учасників тьюторської мережі для професійного обміну з різних ключових тем. Тьюторська мережа надає особливого значення обміну досвідом та співпраці між університетами, які активно впроваджують студентське тьюторство.

Цілі мережі тьюторської роботи:

- *Управління якістю підготовки тьюторів та тьюторіалів.* Навчання для тьюторів здійснюється на курсах, які пропонують університети. Навчальна робота в мережі спрямована на ініціювання та координацію різноманітних заходів, які сприяють якнайкращій підготовці тьюторів до нових завдань як студентів із навичками викладання, а також тому, щоб тьюторіали, які вони проводять, мали високу якість.
- *Обмін та співпраця.* Заклади вищої освіти, які впроваджують студентське тьюторство, мають відділи, які відповідають за підготовку та підвищення їх кваліфікації тьюторів. Навіть якщо умови в різних університетах і на різних факультетах можуть дуже відрізнятись, взаємний обмін інформацією про цю роботу має великий потенціал для

всіх учасників. Таким чином, мережа тьюторської роботи спрямована на сприяння обміну та співпраці між різними закладами вищої освіти.

- *Політика закладу освіти.* Окрім самих студентів-тьюторів і тих, хто відповідає за їхню підготовку та підвищення кваліфікації, члени тьюторської мережі вибудовують партнерські відносини з тими, хто зацікавлений у розвитку тьюторства. Їх метою є пошук діалогу з керівництвом закладів освіти, політиками та іншими особами, щоб підвищити обізнаність про важливість навчання студентів і якісну підготовку тьюторів. Як наслідок, створюються та підтримуються належні умови в цій сфері.

Тьюторська діяльність в контексті закладів освіти має два напрямки. З одного боку, систематичне впровадження децентралізованих тьюторіалів як формату навчання, які мають на меті опрацювати та повторити зміст предмета. З іншого – тьюторіали, які працюють як «орієнтаційний тиждень» або перший семестр і стосуються організаційних, мотиваційних, соціальних та культурних питань, особливо на першому курсі навчання.

Члени мережі тьюторської роботи об'єднуються у робочі групи, які працюють над визначеними темами та регулярно представляють свої результати на зустрічах:

- робоча група з акредитації (AG Akkreditierung) керує процесом акредитації;
- робоча група «тьюторів першого семестру» (AG Orientierungs-/Erstsemestertutorien) займається питаннями соціальної інтеграції в закладі освіти нових студентів;
- група «фахових тьюторів» (AG Fachtutorien) призначена для розробки та контролю предметних кваліфікацій для тьюторів, організовує міждисциплінарний обмін, поширює кращі практики, розробки та інновації у кваліфікаціях, методів самонавчання;

- група тьюторського консультування (AG Peer Beratung) підтримує організацію незалежного та кооперативного навчання студентів;
- група онлайн тьюторства (AG E-Tutorien) призначена для організації онлайн тьюторства, консультування тьюторів щодо технології та дидактики онлайн навчання та здійснює контроль за цілими онлайн-курсами;
- група ключових компетентностей (AG Schlüsselkompetenzen) займається питаннями розвитку та зміцнення ключових компетентностей тьюторів та тьюторантів під час тьюторіалів;
- тьюторські групи з предметів STEM (AG Tutorien in MINT-Fächern) розглядають питання, які виникають у тьюторів з предметів STEM з дидактичної точки зору.

З 2016 року члени Мережі тьюторів проводять акредитацію кваліфікаційних програм для студентів-тьюторів. Цей процес спрямований на забезпечення якості та відповідності навчальних програм освітнім стандартам, розробленими фахівцями Мережі. Особи, відповідальні за навчальні програми в німецьких коледжах і університетах, можуть подати заявку на акредитацію. Фахівці тьюторської мережі забезпечують комплексну перевірку та вдосконалення тьюторських навчальних програм. Рішення про акредитацію тьюторських програм приймається експертною комісією.

Навички студентів-тьюторів є вирішальними для успіху тьюторіалів. Важливо підтримувати розвиток їхніх дидактичних компетенцій у структурований спосіб у формі знань, умінь і навичок. Студенти, розпочинаючи свою роботу тьюторами, беруть на себе велику відповідальність, стикаються з різноманітними проблемами (Wyrwal & Zinn, 2018). Тут важливо підтримати тьюторантів в розробці та застосуванні ефективних стратегій навчання. Необхідні як університетська дидактична

кваліфікація та підтримка, так і технічна та організаційна підтримка з боку відповідальних інститутів або відділів.

Так, в університеті Констанц підтримкою тьюторів університету та розвитком їх компетентностей займається відділ тьюторства «QualiTut». З моменту його заснування у 2012 році понад 400 учасників успішно завершили програму підготовки тьюторів. Фахівці відділу проводять тренінги для студентів-тьюторів, консультують викладачів, пропонують дидактичні поради та семінари, організують міжфакультетські програми підготовки тьюторів. Викладачі регулярно обмінюються думками щодо методичних та дидактичних питань, забезпечуючи постійне підвищення якості навчальних програм з підготовки тьюторів. Вони також активно користуються послугами тьюторів, щоб покращити організацію навчання (About QualiTut, 2022).

Цілі тьюторського відділу:

- підготувати студентів до виконання обов'язків тьюторів і, таким чином, покращити загальну якість навчання студентів;
- ефективно підтримувати викладачів за допомогою інтегрування тьюторів у навчальний процес;
- спрямувати існуючі структури для найкращої підтримки послідовного використання кваліфікованих тьюторів;
- підвищити обізнаність про важливу роль кваліфікованих тьюторів на всіх рівнях освітнього процесу.

Тьютори забезпечують значний обсяг викладання в університеті Констанц. Вони організують тьюторіали, практичні та лабораторні заняття, сприяючи покращенню навчальних досягнень здобувачів освіти. Метою відділу «QualiTut» є постійне забезпечення та подальший розвиток якості тьюторської роботи в Університеті Констанц. Майже кожен факультет університету покладається на тьюторів у підтримці студентів у їхніх навчальних цілях.

Відділ «QualiTut» є членом мережі «Тьюторство у закладах вищої освіти» (Tutorienarbeit an Hochschulen), федеральної асоціації університетів, що спеціалізується на всіх аспектах роботи з тьюторами та прагне розвивати її на основі спільних стандартів якості. Відділ тісно співпрацює з Центром передачі навичок (Centre for Transferable Skills) Університету Констанца.

Навчання тьюторів спеціально адаптоване до потреб тьюторантів. Спеціальна навчальна програма готує до тьюторської діяльності, підтримує під час викладання та сприяє обміну досвідом з іншими тьюторами. На курсах тьютори вчаться проводити тьюторіали й після закінчення отримують 3 кредити ECTS та сертифікат тьютора, який є цінним активом для початку викладацької кар'єри.

Навчання тьюторів фокусується на:

- отриманні нових знань та обмін досвідом: тьютори в інтерактивному режимі знайомляться з основами процесів викладання та навчання, дізнаються про свою роль як тьютора, набувають дидактичних навичок і методів модерації, отримують ряд практичних порад тощо;
- забезпеченні взаємозв'язку теорії та практики: теоретичні частини навчання демонструються та закріплюються за допомогою практичних вправ;
- формуванні навичок «soft skills»: здатність обмірковувати власний процес навчання та набуття передових навичок у таких сферах, як групові та індивідуальні тьюторіали, спілкування та самопрезентація.

Програма підготовки тьюторів складається з двадцяти чотирьох годин очних занять в аудиторії, які включають вступний семінар на початку семестру та заходи, що проводяться протягом семестру. Вони підкріплюються взаємними спостереженнями тьюторів та індивідуальним звітом. Навчання та інтеграція студентів-тьюторів в університетське життя є ключовими для загальної якості тьюторської діяльності. Тьюторська робота в університеті Констанц розглядається як частина університетської

дидактики та робить фундаментальний внесок у забезпечення та подальший розвиток якості навчання. Засновані педагогічні премії для тьюторів є дієвим мотивуючим фактором у визнанні тьюторів.

Висновки. Аналіз німецької наукової літератури, вебсайтів провідних німецьких закладів вищої освіти показує, що сформована система студентського тьюторства у Німеччині ґрунтується на демократичних принципах, характеризується міцністю організації, оскільки здатна існувати та розвиватися, має розгалужену мережу організацій, стійкі відносини з керівництвом закладів освіти та з органами уряду.

Студентське тьюторство у Німеччині останнім часом стає все більш важливим і проєкти, засновані на цьому підході, з'являються у великій кількості та на різних освітніх рівнях. По-перше, переваги студентського тьюторства очевидні та його впровадження на практиці досить легко організувати. Однак дослідження у цій сфері не достатні. Водночас безперечним є той факт, що студентське тьюторство є реальною можливістю впровадити якісні зміни та реалізувати нові тенденції в системі освіти.

Теоретичні основи, на яких базується впровадження студентського тьюторства, набувають все більшого значення та відповідають розвитку педагогічної сфери. Використання студентського тьюторства має на меті охопити усіх студентів, незалежно від соціального статусу, яких традиційним програмам досі важко або неможливо було охопити. У роботі з молодими людьми загалом існує проблема, пов'язана з тим, що дорослі мають лише теоретичне розуміння та уявлення про життя молодих людей. Тому молоді люди є експертами у власній життєвій ситуації. Крім того, самі молоді люди можуть швидше реагувати на проблемні ситуації. Студентське тьюторство можна розглядати як ефективну можливість для реалізації освітнього процесу закладів освіти.

Тьютори роблять вагомий внесок в освітній процес закладів вищої освіти, як кількісно, так і якісно. У процесі роботи вони розширюють свої

педагогічні, фахові та професійні компетенції. Дидактична кваліфікація дозволяє розвивати навички викладання і сприяє розвитку професійної кар'єри. Таким чином, тьютори допомагають студентам інтегруватися у традиції закладу освіти, адаптуватися до навчального процесу, вибудувати соціальні відносини, розпочати науково-дослідну діяльність. Оскільки багато тьюторів залишаються та пов'язують свою професійну діяльність з подальшою роботою в університеті, здобуті під час тьюторської діяльності навички допомагають у подальшій викладацькій роботі та науковій діяльності. Отже, досвід студентського тьюторства закладів освіти Німеччини є ефективним та перспективним видом діяльності й може бути застосований в українських закладах вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень включають аналіз викликів та можливостей для покращення студентського тьюторства в німецьких вищих навчальних закладах, а також порівняльний аналіз з міжнародним досвідом, що дозволить виділити переваги та недоліки цієї системи у контексті світової освіти.

Подяка. Це дослідження було виконано за підтримки Цукунфт Коледжа (Університет Констанца) за фінансування Стратегії досконалості федерального та земельних урядів Німеччини.

Acknowledgements. This research was kindly supported by the Zukunftskolleg, University of Konstanz with funding from the Excellence Strategy of the German Federal and State Governments.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- About QualiTut. University of Konstanz (2022). <https://www.uni-konstanz.de/en/teaching/qualification-opportunities-for-university-lecturers/qualitut/about-qualitut/>
- Beck, R. J. (2007). *Towards a Pedagogy of the Oxford Tutorial*. Irvine, CA : University of California, 26 p.
- Bosse, E. (2016). Herausforderungen und Unterstützung für gelingendes Studieren: Studienanforderungen und Angebote für den Studieneinstieg. *Studierfähigkeit – theoretische Erkenntnisse, empirische Befunde und praktische Perspektiven*, Hamburg:

- Universität Hamburg, 15, 129–169. <https://www.universitaetskolleg.uni-hamburg.de/publikationen/uk-schriften-015.pdf>
- Brown, D. W. (2010). Job searching in a labyrinth of opportunity: The strategies, the contacts, the outcomes. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15, 227–242.
- Centre for Transferable Skills. University of Konstanz. <https://www.uni-konstanz.de/en/centre-for-transferable-skills>
- Direnga, J., Timmermann, D. & Kautz, Ch. (2018). Retention of conceptual understanding: The impact of time, pedagogy and teaching activity. *46th SEFI Annual Conference*. https://www.researchgate.net/publication/328283109_Retention_of_conceptual_understanding_The_impact_of_time_pedagogy_and_teaching_activity
- Glathe, A. (2017). *Effekte von Tutorentaining und die Kompetenzentwicklung von MINT-Fachtorinnen in Lernunterstützungsfunktion*. Ph.D. Thesis. Darmstadt: Technische Universität Darmstadt.
- Heublein, U., Ebert, J., Hutzsch, C., Isleib, S., König, R., Richter, J., Woisch, A. (2017). *Motive und Ursachen des Studienabbruchs an badenwürttembergischen Hochschulen und beruflicher Verbleib der Studienabbrecherinnen und Studienabbrecher: Deutsches Zentrum für Hochschul und Wissenschaftsforschung*. https://mwk.baden-wuerttemberg.de/fileadmin/redaktion/mwkwk/intern/dateien/pdf/Studium_und_Lehre/Studie_Motive_und_Ursachen_des_Studienabbruchs_an_baden-w%C3%BCrtembergischen_Hochschulen_Langversion.pdf
- Ivanytska, O. (2018). Tutoring influence on the formation of personal values at higher educational establishment: European experience. *Youth and market*, 3 (158), 131–135.
- Kästner, M. (2003). Peer-Education – ein sozialpädagogischer Arbeitsansatz. *Peer Education. Bildung und Erziehung von Gleichaltrigen durch Gleichaltrige*, 1, 50–64.
- Krüger, R. (1975). *Projekt «Lernen durch Lehren». Schüler als Tutoren von Mitschülern*. Bad Heilbrunn: Klinkhardt.
- Los, O. V., & Gagina, N. V. (2015). Tutoring peculiarities in Ukrainian high school distance learning. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 3 (37), 75.
- Mayr-Harting, H. (2006). *The Oxford Tutorial*. Appleton, Wisconsin : Lawrence University.
- Nestojko, J. F., Bui, D. C., Kornell, N. & Bjork, E. L. (2014). Expecting to teach enhances learning and organization of knowledge in free recall of text passages. *Memory & Cognition*, 42(7), 1038–1048.
- Netzwerk Tutorienarbeit an Hochschulen. <http://www.tutorienarbeit.de>
- Osadcha, K. (2017). Tutor support of teaching mathematics with information and communication technologies. *Information Technologies and Learning Tools*, 61(5).
- Rohde, J. A. (2019). Der Beitrag von (Fach-)Tutor/innen und ihrer Qualifizierung zur Qualität der Hochschullehre. http://www.tutorienarbeit.de/fileadmin/pdf/Flyer/vernetzt/Rohde_Der_Beitrag_von_Fach-Tutor_innen_und_ihrer_Qualifizierung_zur_Qualitaet_der_Hochschullehre.pdf
- Rohde, J. & Block, M. (2018). Welche Herausforderungen und Bewältigungsstrategien berichten Tutor/innen der Ingenieurwissenschaften? Eine explorative Analyse von Reflexionsberichten. *Vortrag auf der 47. Tagung der Deutschen Gesellschaft für Hochschuldidaktik*, Karlsruhe.

- Rohde, J. & Block, M. (2019). Verzicht ist auch keine Lösung – Eine explorative Fragebogenstudie zur Bewertung von Herausforderungen und Bewältigungsansätzen in der tutoriellen Lehre. *Vortrag auf der 48. Tagung der Deutschen Gesellschaft für Hochschuldidaktik*, Leipzig.
- Rushforth, K. (2011). *The quality and effectiveness of one-to-one private tuition in England*. PhD thesis. Institute of Education, University of London, 357 p.
- Trapper, T. (2007). Konfrontative Pädagogik als pädagogische ultima ratio? Oder eine Chance zur gelingenden Integration? *Konfrontative Pädagogik im intra- und interdisziplinären Diskurs. Baltmannsweiler*. Schneider Verl. Hohengehren, 99–110.
- Van Blankenstein, F. M. et al. (2011). Which cognitive processes support learning during small-group discussion? The role of providing explanations and listening to others. *Instructional Science*, 39, 189–204.
- Vorona, I. I. Kitura, H. Ya. (2021). History of tutoring as effective methods of educational process. *Medical education*, 2 (91), 69–74
- Williams, G. (2007). *Socrates in Stellenbosch and Tutorials in Oxford*. Tutorial Education: History, Pedagogy, and Evolution conference, Lawrence University, Appleton, WI, March 31 – April 1.
- Wyrwal, M. & Zinn, B. (2018). Vorbildung, Studienmotivation und Gründe eines Studienabbruchs von Studierenden im Lehramt an berufsbildenden Schulen. *Journal of Technical Education*, 6 (2), 9–23.

Svitlana Podplota

Ph.D (Pedagogy),

Associate Professor of the Department of Methods of Teaching Germanic Languages

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University,
Melitopol, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-5184-9907

ResearcherID: ABC-4749-2020

Scopus-Author: ID 57212566791

e-mail: spodpleta@gmail.com

PECULIARITIES OF THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF PEER-TUTORING IN GERMAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article reveals the peculiarities of the formation and development of peer-tutoring in higher education institutions in Germany. It is noted that peer-tutoring in Germany is fully functional in 75 institutions of higher education. It is emphasized that today peer-tutoring is a necessary element of Higher education, which corresponds to the internationalization strategies of

every educational institution in Germany. The typology of scientific views and approaches to the nature and content of peer-tutoring technology in the history of social, psychological and pedagogical thought is analyzed. The goals and tasks of peer-tutoring in Germany at the current stage are defined. The benefits of peer-tutoring for the development of key professional competencies of tutors and for their future professional careers are revealed. It was emphasized that higher education institutions in Germany take an active part in the work of the Tutoring Network. Established cooperation between higher education institutions and the Tutoring Network contributes to the development of qualifying peer-tutoring programs and the introduction of a tutor certification mechanism. Features of work groups of the Tutoring Network are highlighted. On the example of the work of the Tutoring Department of the Konstanz University “QualiTut”, the peculiarities of the support of university tutors from the very beginning of their professional activities are revealed. It was found that the majority of tutors remain at the university after graduation. The tutor qualification serves as a basic qualification related to teaching, research activities and thus is the basis for changes in the culture of teaching and learning. Peer-tutoring, as one of the important components of the educational process in leading universities in Germany, provides opportunities for students to achieve their educational and professional goals.

Keywords: German higher education institutions, tutor training program, tutor certification, peer-tutoring, tutor, tutorial, peer-tutor, tutee.